

BEREGAIN BIZITZEKO

Dibertsitate funtzionala duten pertsonen bizitza independentea bermatzea helburu

 IKERKUNTZA / Joan Antoni Guerrero

UOC Kataluniako Unibertsitate Irekiko IN3ko CareNet ikerketa taldeko hiru ikerlariak, Joan Moya-Köhler, Andrea Garcia-Santesmases eta Lluvi Farre Montalak, zainketen azpiegituri buruzko zenbait ikerketa bateratu dituzte “Bizitza independentea egiteko azpiegiturak: etxebizitza, zaintzak eta komunitatea pandemia garaian birpentsatzeko partaidetza ikerketa” proiektuan. 2021eko Hiria eta Zientziaren Biurtekoaren esparruan aurkeztu zen proiektua, eta Bartzelonako Udalak deitutako Ikerketa Zientifikoko sarietan nabarmenduetako bat izan zen, tokiko ikerketa ekosistema covid-19aren pandemiaren ondorioz sortutako krisia dela-eta hiriak dituen erronkei aurre egiteko irtenbideak bilatzera bultzatzeko.

Ikerketa urtebetez garatu behar da, eta norbait zaintzeko pentsatutako espazioei buruz hausnartuko du. Horrez gain, mendekotasun egoeran dauden pertsonen bizitzari eusteko beharrezko elementuak izango ditu, hiru alderdi kon-tuan izanik: dibertsitate funtzionala, intelektuala edo fisikoa eta adinekoak. Ikerlari bakoitza Bartzelonako hirian abian jarritako benetako esperientzietan murgiltzen da eta, horrela, jarraitu beharreko eredu bihur daitezkeen ekimen berritzaileak nabarmen-tzen ditu.

Ikerketak erabateko gaurko-tasuna du, covid-19aren pandemiarekin, Joan Moya-Köhler ikertzaileak adierazi duena egiaztatuta: «Zaintza azpiegitura handiek, pentsatuta dauden bezala, porrot egin dute,

UOC Kataluniako unibertsitateko IN3eko CareNet ikerketa taldeak zainketen azpiegituri buruzko zenbait ikerketa bateratu dituzte «Bizitza independentea egiteko azpiegiturak: etxebizitza, zaintzak eta komunitatea pandemia garaian birpentsatzeko partaidetza-ikerketa» proiektuan, covid-19aren ondorioz sortutako krisia dela-eta hiriak dituen erronkei aurre egiteko.

ez bakarrik bizitzari eustean, baita sostengatzean ere –gorputzak bizirik mantentzearen ideia–, eta nabarmen egin dute porrot bizitza oso eta duina izateko aukerak eskaintzeari dagokionez ere».

«ETXERA NOA»

Azterlanean, Kataluniako Sindrome Down Fundazioak aniztasun funtzional intelektuala duten pertsonentzat

egindako “Etxera noa” proiektuari buruzko ikerketa bat aurkeztu du Moya-Köhlerrek. Proiektuak aukera ematen die desgaitasun mota hori duten pertsonari ohiko egoitzetan edo harrera zentroetan izan dezaketena baino bizimodu autonomoagoa izateko; izan ere, espazio horiek zazpi edo zortzi pertsonarekin eta hezitzaile batekin partekatzen dira 24 orduz. «Autonomia gu-

txi edo eguneroko bizitzan zer egin erabakitzeko gaitasun gutxi eskaintzen duten bizitegi alternatibak dira», azaldu du Moya-Köhlerrek. “Etxera noa” proiektuak, al-diz, «pertsona bere etxean modu autonomoagoan bizitzeko aukera ematen duten elementuak ditu, etxean la-guntza zehatz bat emanez or-du jakin batzuetan».

Laguntza hori izan daiteke eresketa zerrenda egitea edo diruaren kontrola eramatea, baina pertsonari bakarrik bizitzeko aukera ematen dio, «24 orduko begiralerik gabe eta no-rekin bizi izan erabakiz». Bizitza independente hori balizko beste pandemia baten aurreko aukera gisa ere aurkezten da. «Jendea pilatzen ez den espazio bat izateko aukera ematen du –adierazi du ikertzaileak–, bertan ez dago eguneko 24 orduetan egoten diren monitore berrien etengabeko mugimen-

Ikertzaileek ekimen berritzaileak aztertuko dituzte.
Artem Podrez en Pexelsen

durik eta, ondorioz, kutsatzeko aukerak askoz txikiagoak dira eta bederatzi pertsonarekin batera bizitzeak daraman estresa ere murrizten da».

PROIEKTU HIBRIDO BAT

Andrea Garcia-Santesmases ikertzailea, bere aldetik, "Guttmann Barcelona Life" dibertsitate funtzional fisikoa duten pertsonentzako proiektuari buruzko ikerketan murgilduko da. Guttmann Institutuaren ekimen pilotua da, dibertsitate funtzional fisikoa duten pertsonen tratamenduari eta errehabilitazioari buruzko berrikuntza zientifikotik harago doana.

Tratatutako erabiltzaileen jarraipena egiteko apustua da. «Behin tratatuta, irisgarriak ez diren etxeetara itzultzen dira, Guttmannen burbuilatik irte ten dira eta ez dakite lehengo bizitzara itzultzen, eta zaila egiten zaie berri bat sortzea», dio Garcia-Santesmasesek. "Guttmann Barcelona Life", aldiz, «bizitza independentera igarotzeko proiektu hibrido bat da, paziente ohiei bideratua; banakako pisu domotiko batzuk ditu, parte bat laguntzarako eta erakunderako irisgarritasuna erraztuko duen eraikin batean kokatuak».

Guneak denentzako lekuak, atezain bat, osasun langileak eta langile soziosanitarioak ditu, erabiltzaileei laguntza emateko unean uneko zereginetan. "Etxera noa" proiektuaren kasuan bezala, "Guttmann Barcelona Life" izenekoak ere erabiltzaileen autonomia babestu nahi du bizitza komunitarioaren antolaketari dagokionez. «Beren egunerokotasuna nola antolatu euren erabakitzea da helburua, eta paternalismoa saihestu nahi da».

«Beren egunerokotasuna nola antolatu euren erabakitzea da helburua».
LuisJAUREGIALTZO | FOKU

Ikertzaileak gogorarazi duenez, desgaitasun fisikoa duten pertsonen kasuan, bat-batean bizitza aldatu dieten eskuratutako egoerak onartu behar dituzte: «Gorputza aldatzeaz gain, jendeak begiratzen eta tratatzen zaituen modua ere aldatzen da; aldaketa fisikoa ez ezik, kapazitismoaren ondorioz posizio soziala aldatzea ere bada».

ADINEKOENTZAKO ALTERNATIBA

CareNet taldeko ikertzaileen proiektua Sostre Civic kooperatibako Can 70en esperien-

tziak ere osatzen du, Lluvi Farrer Montala arduradun duenak. Bartzelonan diseinatzen ari den lankidetzaren etxebizitza seniorreko ekimena da, eta adinekoentzako lankidetzaren etxebizitzaren eredu bat proposatzen du. «Proiektu autogestionatua da, zahartzaroko egoitzetatik kanpo bizitzeko aukera gisa elkarlanean antolatzen dena».

Farrek azaldu duenez, proiektu honen elementu berritzailea da «testuinguru kooperatibo eta autogestionario batean bestelako zahartzaroko bizitzeko aukera» eskaintzea. Penintsulako beste leku batzuetan antzeko ekimenak abian jartzen ari dira, «erakunde menpe egon gabe, bizitzeko buruz erabakitzeko gaitasunari eutsi eta autodeterminatu ahal izatea helburu duen esperientzia baten parte direnak». Duela gutxi, Bartzelonako Udalak iragarri du orube bat utziko duela ekimen

hori abian jartzeko, eta gertaera horrek «hiriarentzako arrakari garrantzitsua ezarri du»; izan ere, hiriguneetatik urrun dauden inguruneetan egin ohi den ekimen mota bat «bat-batean, Bartzelonan egin daiteke».

Adituak nabarmendu duenez, horrelako proiektuak gerontologia arloko profesionalen jakin-mina pizten ari dira dagoeneko, beste ekimen batzuetan sar daitezkeen berrikuntzak gogoan hartzen baitituzte. Ez da «masa» aukera bat, baina «egoitzak eta gisa horretako zerbitzu batzuk berrantsatzeko» ideiak eman ditzake, azaldu du. Erabiltzaile izango direnek berek sortutako ekimenak dira, "Etxera noa" edo "Guttmann Barcelona Life" proiektuek bezala «beren bizitzeko dagokien guztia erabaki ahal izatea» aldarrikatzen dutenak: nola zaindu nahi ditzuten, otorduak nola egin... batzar batean erabakiz.

Proiektuak mendekotasuna duten pertsonak zaintzeko espazioetan behar diren elementuak aztertuko ditu, Bartzelonako hirian abian jarritako benetako esperientzietan murgilduz

Ikertzaileek Kataluniako Sindrome Down Fundazioaren, Guttmann Barcelona Life-ren eta Bartzelonako Sostre Civic kooperatibaren ekimen berritzaileak aztertuko dituzte